

ชื่อเรื่อง: การขาดกลไกวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

ของรัฐ : ความท้าทายในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล

ผู้แต่ง: ทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์

การอ้างอิงที่แนะนำ: ทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์, ‘การขาดกลไกวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ : ความท้าทายในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล’ (2567) 53(4) วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 1366.

ผู้สนับสนุนหลัก

SAIJO DENKI

Tax and Legal Counsellors

Seri Manop & Doyle

SATYAPON
& PARTNERS
THAILAND Intellectual Property Law Firm

Baker
McKenzie.

สนับสนุนร่วม

WEERAWONG C&P
WEERAWONG, CHINNAVAT & PARTNERS LTD.

DEJ-UDOM & ASSOCIATES
Attorneys-at-Law

โครงการวารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200 โทร. 02 613 2109 อีเมล tu.lawjournal@tu.ac.th

ปกิณกะกฎหมาย

การขาดกลไกวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยน
และเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ : ความท้าทาย
ในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล

Lack of Data Exchange and Integration between
Government Agencies Dispute Settlement
Mechanism: Challenges to Driving Digital
Government

ทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์

นักวิเคราะห์อาวุโส สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

Thosaphon Chieocharnpraphan

Senior Data Analyst, Digital Government Development Agency (Public Organization)

1. บทนำ

ข้อมูล (data) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล
ให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐ

ทั้งมิติการบริหารราชการแผ่นดิน การตัดสินใจเชิงนโยบาย และการให้บริการประชาชน¹ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐจึงต้องมีกระบวนการบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ข้อมูลที่ครอบคลุมมีคุณลักษณะที่ดีและพร้อมนำไปใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุดอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม นอกจากหน่วยงานของรัฐต้องบริหารจัดการข้อมูลที่ตนเองครอบครองให้มีคุณลักษณะที่ดีทั้งด้านความมั่นคงปลอดภัย การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพของข้อมูลแล้ว ยังจำเป็นต้องแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารราชการแผ่นดินและบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารประเทศ

แม้ประเทศไทยมีกฎหมาย รวมทั้งนโยบายและแผนระดับชาติหลายฉบับที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันเพื่อสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินและยกระดับการให้บริการประชาชน แต่ในทางปฏิบัติ หน่วยงานของรัฐที่ครอบครองข้อมูลไว้หรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูล² กับหน่วยงานที่ต้องการข้อมูลมีอำนาจต่อรองไม่เท่าเทียมกัน โดยหน่วยงานที่เป็นเจ้าของข้อมูลจะมีอำนาจต่อรองสูงกว่าเสมอ เนื่องจากสามารถใช้ดุลยพินิจได้ว่า จะยินยอมให้มีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่ร้องขอหรือไม่ ถ้าหน่วยงานเจ้าของข้อมูลตัดสินใจไม่อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูลอ้างว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่อนุญาตให้ส่งต่อ แลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 หน่วยงานที่ร้องขอจะไม่มีช่องทางใดเลยที่จะยื่นอุทธรณ์คำสั่งหรือการใช้ดุลยพินิจดังกล่าว อีกทั้งไม่มีกลไกใด ๆ ในการตรวจสอบว่า การไม่อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลตามที่มีการร้องขอนั้น สอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเพียงพอหรือไม่ ซึ่งแตกต่างจากกรณีที่ประชาชนมีข้อพิพาทกับหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ โดยประชาชนสามารถอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (กวน.) ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จนถึงศาลปกครองสูงสุดตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

¹ Airada Luangvilai, 'Digital Government Development and Cloud Computing Policy in Thailand: Moving Forward Together' (2019) 16 Journal of Information Technology and Architecture 111, 112.

² ในที่นี้มีได้หมายถึงเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 แต่อย่างไรก็ตามหมายถึง หน่วยงานที่ครอบครองข้อมูลต่าง ๆ ไว้ ซึ่งอาจหมายถึงข้อมูลประเภทใดก็ได้.

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงได้นำเสนอทางเลือกในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของพระราชบัญญัติบางฉบับที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการระดับชาติบางชุดให้สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันได้ เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจปฏิเสธการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลตามที่ได้รับการร้องขอจากหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นว่า เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และสอดคล้องกับประโยชน์สาธารณะหรือไม่

2. บทบัญญัติของกฎหมาย รวมทั้งนโยบายและแผนระดับชาติเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ

จากการตรวจสอบ ผู้เขียนพบว่าประเทศไทยมีกฎหมายรวมทั้งนโยบายและแผนระดับชาติหลายฉบับที่บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐบูรณาการ แลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการประชาชน ตัวอย่างกฎหมายรวมทั้งนโยบายและแผนระดับชาติที่สำคัญ ได้แก่

2.1 รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 นับเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยที่มีการบัญญัติประเด็นเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างชัดเจน ในหมวดที่ 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ข. (2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดินว่า “ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน”

ต่อมา ได้มีการตราพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 โดยมาตรา 4 วรรคหนึ่ง³ ได้กำหนดให้มีการบูรณาการข้อมูลภาครัฐให้สอดคล้องและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล นำไปสู่การบริหารราชการและการบริการประชาชนแบบบูรณาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการให้บริการ รวมทั้ง

³ มาตรา 4 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐและการจัดทำบริการสาธารณะเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อการให้บริการและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารงานและการจัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบและช่องทางดิจิทัล โดยมีการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องกันและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล โดยมุ่งหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการให้บริการและการเข้าถึงของประชาชน และในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณะและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”.

การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณะและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อีกทั้ง ยังมีบทบัญญัติ ในมาตรา 13⁴ ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน ส่วนมาตรา 14⁵ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้หน่วยงานที่ได้รับข้อมูลต้องใช้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในหน้าที่และอำนาจ ของตนเองเท่านั้น และต้องดูแลรักษาข้อมูลให้มีความมั่นคงปลอดภัย ไม่มีการเปิดเผย หรือโอนข้อมูลไปยัง บุคคลที่ไม่มีสิทธิเข้าถึงข้อมูล นอกจากนี้ ยังได้อนุญาตให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยน ข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างกันได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 16⁶ แต่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับ หลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 เป็นกฎหมายที่มุ่ง สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาธรรมาภิบาลดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ มิใช่กฎหมายที่มุ่งลงโทษผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนั้น จึงเป็นกฎหมายที่ไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจนในกรณีที่หน่วยงาน ไม่ปฏิบัติตาม และยังไม่มีกลไกในการวินิจฉัยข้อพิพาทที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยง ข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 นอกจากมีบทบัญญัติ ที่อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างหน่วยงานของรัฐ หรือมีข้อยกเว้นให้เปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่หน่วยงานของรัฐด้วยกันตามหน้าที่และอำนาจที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้ โดยไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษตามมาตรา 80⁷ ซึ่งสอดคล้องกับความในมาตรา 16 แห่ง

⁴ มาตรา 13 บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการประชาชน ให้หน่วยงานของรัฐ จัดให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลที่มีการจัดทำและครอบครองตามที่หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นร้องขอ ที่จะเกิด การบูรณาการร่วมกัน”.

⁵ มาตรา 14 บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐผู้รับข้อมูลดิจิทัลตามมาตรา 13 ต้องใช้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในหน้าที่และ อำนาจของตนเองเท่านั้น และต้องดูแลรักษาข้อมูลให้มีความมั่นคงปลอดภัย ไม่มีการเปิดเผยหรือโอนข้อมูลไปยังบุคคลที่ไม่มีสิทธิ เข้าถึงข้อมูล”.

⁶ มาตรา 16 บัญญัติว่า “ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐ ได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลหรือมีข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในความครอบครอง หากหน่วยงานของรัฐประสงค์จะใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ดังกล่าวในรูปแบบข้อมูลดิจิทัลเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน หน่วยงานของรัฐนั้นสามารถขอเชื่อมโยงและ แลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจากหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองเพื่อนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผลได้”.

⁷ มาตรา 80 บัญญัติว่า “ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้นั้น นำไปเปิดเผยแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่ง มิให้นำมาใช้บังคับแก่การเปิดเผย ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) การเปิดเผยตามหน้าที่
- (2) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวน หรือการพิจารณาคดี
- (3) การเปิดเผยแก่หน่วยงานของรัฐในประเทศหรือต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
- (4) การเปิดเผยที่ได้รับการยินยอมเป็นหนังสือเฉพาะครั้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล
- (5) การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องคดีต่าง ๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ”.

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 แล้ว ยังมีหน่วยงานของรัฐและกิจกรรมบางประเภทที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งอาจช่วยให้แลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวกมากขึ้น เช่น การดำเนินการของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งรวมถึงความมั่นคงทางการคลังของรัฐ หรือการรักษาความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นิติวิทยาศาสตร์ หรือการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ตามมาตรา 4⁸ นอกจากนี้ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลยังสามารถเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยไม่ต้องขอความยินยอมในกรณีต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24⁹ เช่น เพื่อป้องกันหรือ

⁸ มาตรา 4 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(1) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น

(2) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งรวมถึงความมั่นคงทางการคลังของรัฐ หรือการรักษาความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นิติวิทยาศาสตร์ หรือการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

(3) บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะเพื่อกิจการสื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพหรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

(4) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา รวมถึงคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยสภาดังกล่าว ซึ่งเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในการพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา หรือคณะกรรมการแล้วแต่กรณี

(5) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(6) การดำเนินการกับข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตและสมาชิกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะใด กิจการใด หรือหน่วยงานใดทำนองเดียวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอื่นใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง (2) (3) (4) (5) และ (6) และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานที่ได้รับยกเว้นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสอง ต้องจัดให้มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามมาตรฐานด้วย”.

⁹ มาตรา 24 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่

(1) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหรือสถิติซึ่งได้จัดให้มีมาตรการปกป้องที่เหมาะสม เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(2) เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล

(3) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือเพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้น

ระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล การปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล การจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินภารกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือการปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

อย่างไรก็ตาม แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะมีบทบัญญัติหลายมาตราที่อาจตีความได้ว่า อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน แต่ยังไม่มียกเว้นบทบัญญัติที่กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่และอำนาจอย่างชัดเจนในการวินิจฉัยกรณีหน่วยงานของรัฐด้วยกันมีประเด็นขัดแย้งกันเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างกัน โดยมาตรา 16 (10) กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการส่วนบุคคลไว้เพียงกว้าง ๆ ว่า “ตีความและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้” รวมทั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล แม้จะมีหน้าที่และอำนาจหลายประการตามมาตรา 72¹⁰ แต่ยังไม่มียกเว้นหน้าที่และอำนาจที่ชัดเจนในการวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า แม้มีกฎหมายกำหนดหรืออนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลส่วนบุคคลระหว่างหน่วยงานของรัฐได้ แต่กฎหมายเหล่านี้มิได้กำหนดกระบวนการวินิจฉัยข้อพิพาทระหว่างกัน ในกรณีหน่วยงานของรัฐเจ้าของข้อมูลปฏิเสธหรือไม่อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานตามที่ได้รับร้องขอ

(4) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินภารกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

(5) เป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือของบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ประโยชน์ดังกล่าวมีความสำคัญน้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานในข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(6) เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล”.

¹⁰ มาตรา 72 บัญญัติว่า “คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาเรื่องร้องเรียนตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ตรวจสอบการกระทำใด ๆ ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(3) โกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

(4) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย”.

2.2 นโยบายและแผนระดับชาติเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ

นโยบายและแผนระดับชาติของประเทศไทยหลายฉบับทั้งยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) ล้วนมีเนื้อหาที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบริการประชาชน การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน และการวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริหารราชการแผ่นดิน แต่เนื้อหาในนโยบายและแผนระดับชาติเหล่านี้กลับไม่มีการกำหนดกลไกหรือกระบวนการที่ทำหน้าที่วินิจฉัยกรณีพิพาทเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐเช่นเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1.2 ระบุให้ “ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ มีระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการพัฒนานโยบายและการให้บริการภาครัฐ”¹¹

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 หมวดหน้าที่ 13 กำหนดให้ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน ในกลยุทธ์ที่ 3 การปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาประเทศ กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 กำหนดให้มีการ “ปรับเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐทั้งหมดให้เป็นดิจิทัล โดยจัดทำข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และข้อมูลอื่นของหน่วยงานของรัฐทั้งหมดอย่างบูรณาการให้เป็นดิจิทัลที่มีมาตรฐาน ถูกต้อง ปลอดภัย พร้อมใช้งาน มีการจัดเก็บที่ไม่ซ้ำซ้อน ไม่เป็นภาระกับผู้ให้ข้อมูล มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริการภาครัฐ ...”¹²

ยิ่งไปกว่านั้น นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล มุ่งเน้น “การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการทำงานและการให้บริการภาครัฐ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการทำงาน

¹¹ ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 <http://nsr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2023/06/NS_PlanOct2018.pdf> สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2563.

¹² ประกาศ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 <<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17228179.pdf> > สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2566.

และขั้นตอนการให้บริการ ให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว อำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการ สร้างบริการของภาครัฐที่มีธรรมาภิบาล และสามารถให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว ผ่านระบบเชื่อมโยงข้อมูลอัตโนมัติ การเปิดเผยข้อมูลของภาครัฐที่ไม่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลและความมั่นคงของชาติ ผ่านการจัดเก็บ รวบรวม และแลกเปลี่ยนอย่างมีมาตรฐาน ให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์และข้อมูล”¹³

จากรายละเอียดข้างต้น แสดงให้เห็นว่า นโยบายและแผนระดับชาติฉบับสำคัญของประเทศไทย ระบุเพียงให้หน่วยงานของรัฐเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันเพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนรัฐบาลดิจิทัล แต่ไม่มีนโยบายและแผนฉบับใดที่ระบุกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูลไม่อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูล

2.3 กลไกการวินิจฉัยข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการต่อประชาชน

ข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐอยู่ในความหมายของ “ข้อมูลข่าวสาร” ตามมาตรา 4¹⁴ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้มีกลไกในการวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการต่อประชาชน หรือเอกชน โดยกำหนดให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (กวม.) ตามข้อเสนอของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ¹⁵ ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่แต่งตั้งขึ้น มีอำนาจหน้าที่หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของหน่วยงานของรัฐที่มีให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ

ในกรณีที่ประชาชนหรือเอกชนไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสามารถยื่นฟ้องไปยังศาลปกครองทั้งศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุดได้ตาม

¹³ ประกาศ เรื่อง นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580) <<https://ratcakitcha.soc.go.th/documents/17076630.pdf>> สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2566.

¹⁴ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดนิยามของ ข้อมูลข่าวสารของราชการ ว่า “ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน”.

¹⁵ มาตรา 35 บัญญัติว่า “ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามข้อเสนอของคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งมีให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ตามมาตรา 14 หรือ มาตรา 15 หรือคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านตามมาตรา 17 และคำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามมาตรา 25

การแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งตามสาขาความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้านของข้อมูลข่าวสารของราชการ เช่น ความมั่นคงของประเทศ เศรษฐกิจและการคลังของประเทศ หรือการบังคับใช้กฎหมาย”.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม¹⁶ โดยมีตัวอย่างคำสั่งและคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดหลายคดีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ เช่น คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คร. 143/2562¹⁷ ลงวันที่ 8 กรกฎาคม พุทธศักราช 2562 ระหว่าง ผู้ฟ้องคดี กับคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 รวมทั้งคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อร. 7/2562¹⁸ วันที่ 4 มีนาคม พุทธศักราช 2562 ระหว่าง ผู้ฟ้องคดี กับคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2

ดังนั้น ในกรณีที่ประชาชนหรือเอกชนมีข้อพิพาทกับหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่หน่วยงานของรัฐครอบครอง ประชาชนหรือเอกชนสามารถอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐได้ตามกระบวนการของกฎหมายตั้งแต่คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจนถึงศาลปกครองทั้งศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุด

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ยื่นอุทธรณ์เป็นหน่วยงานของรัฐด้วยกัน คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมีคำสั่งไม่รับคำอุทธรณ์ไว้พิจารณา ตัวอย่าง คือ คำสั่งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค 1/2558¹⁹ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2558 สรุปสาระสำคัญได้ว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชรมีหนังสือในนามจังหวัดกำแพงเพชรถึงผู้จัดการธนาคารอาคารสงเคราะห์สาขากำแพงเพชรเพื่อขอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกู้เงิน สถานะบัญชีเงินกู้ การนำส่งเงินและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของบุคคล พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง ธนาคารอาคารสงเคราะห์สาขากำแพงเพชรได้มีหนังสือปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่า เป็นข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 15 (5) และมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ธนาคารจะเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของข้อมูลมิได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดกำแพงเพชรได้อุทธรณ์คำสั่งของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขากำแพงเพชร ไปยังคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย

¹⁶ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม.

¹⁷ คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คร. 143/2562.

¹⁸ คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อร. 7/2562.

¹⁹ คำสั่งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค 1/2558 <http://www.oic.go.th/web2017/iwebform_viewer.asp?i=21111%2E537196051151121921112111> สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2567.

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาค และเป็นหน่วยงานของรัฐ ไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอธิบายว่า “เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ก็เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็น และใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยถูกต้องกับความเป็นจริง เพื่อพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้มั่นคงและจะยังผลให้ประชาชนรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะปกป้องรักษาประโยชน์ของตนได้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จึงเป็นกฎหมายที่ให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ มิได้กำหนดสิทธิหน้าที่ระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันในเรื่องข้อมูลข่าวสารของราชการ เพราะสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันย่อมเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนและธรรมเนียมการปฏิบัติราชการ รวมทั้งหลักการประสานราชการตามระบบบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้น ผู้ותרณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐตามกฎหมาย จึงมิใช่ผู้ทรงสิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคมฯ จึงไม่มีอำนาจที่จะรับอุทธรณ์นี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้”²⁰

จากกรณีข้างต้น จะเห็นว่า ในกรณีที่ประชาชนหรือเอกชนมีกรณีพิพาทกับรัฐเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ประชาชนหรือภาคเอกชนมีช่องทางในการอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลของหน่วยงานของรัฐได้โดยผ่านคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และสามารถยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุดได้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม แต่ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปมีข้อพิพาทความขัดแย้งเรื่องการเปิดเผย แลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมีคำสั่งอย่างชัดเจนว่า จะไม่รับพิจารณาอุทธรณ์เนื่องจากหน่วยงานของรัฐไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

²⁰ เพ็งอ้าง.

3. ข้อเสนอในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับต่าง ๆ เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ

แนวทางแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ คือ การจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐขึ้น ทำนองเดียวกับคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นควรประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านกฎหมายเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน มีหน้าที่และอำนาจวินิจฉัยว่า การที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูลปฏิเสธหรือไม่อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงข้อมูลตามที่หน่วยงานอื่นร้องขอนั้น สอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประโยชน์สาธารณะหรือการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หรือไม่ คณะกรรมการวินิจฉัยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นมีอำนาจออกคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งมอบเอกสารหลักฐานมายังคณะกรรมการเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาได้ และคำวินิจฉัยดังกล่าวต้องมีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติตาม

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับ และมีคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่แล้วหลายชุด ผู้เขียนจึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาใหม่ แต่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการที่มีอยู่เดิมให้สามารถแต่งตั้งหรือทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการวินิจฉัยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 ที่กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มีกฎหมาย รวมทั้งใช้ระบอบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นเท่านั้น โดยมีทางเลือก 3 ทาง ดังต่อไปนี้

ทางเลือกที่หนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 72 ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่และอำนาจเพิ่มเติมในการทำหน้าที่วินิจฉัยข้อพิพาทหรือประเด็นโต้แย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่หน่วยงานมักปฏิเสธการแลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ๆ มักเป็นข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไข

เพิ่มเติม²¹ สมควรให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยว่า การร้องขอให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลส่วนบุคคล เป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของทางเลือกนี้ คือ ขอบเขตการวินิจฉัยอาจจำกัดอยู่เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น และอาจไม่สามารถวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อมูลประเภทอื่น ๆ ที่หน่วยงานของรัฐมีความเห็นขัดแย้งกันได้

ทางเลือกที่สอง แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 โดยเพิ่มเติมหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ตามมาตรา 7²² ให้มีหน้าที่และอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มีเหตุผลและเจตนารมณ์ชัดเจนในการ “ยกระดับการบริหารงานและ

²¹ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 บัญญัติว่า “ข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคล เป็นความลับส่วนบุคคล ผู้ใดจะนำไปเปิดเผยในประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียหายไม่ได้ เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของบุคคลนั้นโดยตรง หรือมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องเปิดเผย แต่ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ผู้ใดจะอาศัยอำนาจหรือสิทธิตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการหรือกฎหมายอื่นเพื่อขอเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคลที่ไม่ใช่ของตนไม่ได้”.

²² มาตรา 7 บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลตามมาตรา 5 ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณานุมัติ
- (2) จัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐเพื่อเป็นหลักการและแนวทางในการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) กำหนดมาตรฐาน ข้อกำหนด และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบดิจิทัลเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา 4 วรรคสอง และตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้
- (4) กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล
- (5) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามมาตรา 4 และอาจเสนอต่อผู้รักษาการตามกฎหมายในการพิจารณา ยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้
- (6) ให้คำแนะนำหรือขอเสนอแนะแก่หน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล และตามพระราชบัญญัตินี้
- (7) กำกับและติดตามให้หน่วยงานของรัฐมีการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล รวมทั้งเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และโครงการในแผนดังกล่าว
- (8) กำกับและติดตามการดำเนินงานของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง และศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ
- (9) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือบุคคลใดเพื่อปฏิบัติราชการตามที่คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมอบหมาย

แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลตาม (1) และการกำหนดมาตรฐาน ข้อกำหนด และหลักเกณฑ์ตาม (3) และระเบียบหรือประกาศตาม (9) เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”.

การให้บริการภาครัฐให้อยู่ในระบบดิจิทัล อันจะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีระบบการทำงานและข้อมูลเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างมั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผยและโปร่งใส” อีกทั้ง ยังมีบทบัญญัติหลายมาตราที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศ

ประเด็นที่ควรพิจารณาเพิ่มเติมสำหรับทางเลือกนี้ คือ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) หรือ สพร. ในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เป็นองค์การมหาชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2561 ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ มาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า “กิจการอันเป็นบริการสาธารณะที่จะจัดตั้งองค์การมหาชนตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ การรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา การศึกษาอบรมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐ การทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การพัฒนาและส่งเสริมการกีฬา การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการวิจัย การถ่ายทอดและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การบริการทางการแพทย์ และสาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน หรือการดำเนินการอันเป็นสาธารณะประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ โดยต้องไม่เป็นการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรเป็นหลัก” จึงอาจมีประเด็นโต้แย้งได้ว่า องค์การมหาชนที่จัดตั้งตามพระราชกฤษฎีกาจะสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐได้หรือไม่

ทั้งนี้ เมื่อเทียบเคียงกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการที่มีหน้าที่และอำนาจในทำนองเดียวกัน ล้วนมีฐานะเป็นส่วนราชการหรือองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติเฉพาะ เช่น หน่วยงานที่ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 คือ กรมบัญชีกลาง เป็นส่วนราชการสังกัดกระทรวงการคลัง หรือในกรณีของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นั้น มีสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ สังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นฝ่ายเลขานุการ ซึ่งเป็นส่วนราชการเช่นเดียวกัน สำหรับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ นั้น มีฐานะเป็นนิติบุคคล และไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่นตามความในมาตรา 43²³ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

²³ มาตรา 43 บัญญัติว่า “ให้มีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศ

ระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) กำหนดให้เป็นองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติเฉพาะ²⁴ ดังนั้น อาจต้องมีการพิจารณาเพิ่มเติมว่า จำเป็นต้องแก้ไขฐานะของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ให้เป็นองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติเฉพาะด้วยหรือไม่

ทางเลือกที่สาม แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ทรงสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นได้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาตามแนวคำสั่งของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค 1/2558²⁵ และกำหนดให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐเป็นการเฉพาะ

เหตุผลสนับสนุนสำหรับทางเลือกที่สาม คือ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ คือ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ต่างมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในทำนองเดียวกันนี้มาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 27 ปี ได้สั่งสมข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีพิพาทด้านข้อมูลข่าวสารของรัฐไว้อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นที่คาดหวังได้ว่า จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งคณะกรรมการวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ยังสามารถวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐได้ทุกประเภทโดยไม่มีข้อจำกัด

อย่างไรก็ดี ประเด็นที่อาจถูกโต้แย้งสำหรับทางเลือกนี้ คือ พระราชบัญญัติฉบับนี้มิได้มีเจตนารมณ์หรือสาระสำคัญในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐรวมทั้งถูกตรึงขึ้นใช้บังคับก่อนที่จะเกิดแนวคิดหรือกระแสเรื่องการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเป็นเวลานาน ดังนั้น การพิจารณาอาจไม่ครอบคลุมถึงมิติการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลผ่านระบบดิจิทัลมากนัก อย่างไรก็ตาม กฎหมายสามารถกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการวินิจฉัยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐให้มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ข้อมูลและความเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการวินิจฉัยได้

สำนักงานเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล และไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น”.

²⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ‘องค์การมหาชนที่จัดตั้งตาม พ.ร.บ. เฉพาะ’ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ) <<https://po.opdc.go.th/content/MTg4>> สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2567.

²⁵ คำสั่งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย ที่ สค 1/2558.

4. บทสรุป

แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมาย รวมทั้งนโยบายและแผนระดับชาติหลายฉบับที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกันเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและการให้บริการประชาชน แต่กลับไม่มีกลไกหรือหน่วยงานกลางที่จะทำหน้าที่วินิจฉัยกรณีเกิดข้อพิพาทขึ้นระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีหน่วยงานเจ้าของข้อมูลปฏิเสธหรือไม่อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงข้อมูลที่หน่วยงานของตนครอบครอง

ดังนั้น ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐขึ้น ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางตัดสินข้อพิพาทกรณีหน่วยงานเจ้าของข้อมูลไม่อนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่นตามที่ได้รับการร้องขอ ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับใดฉบับหนึ่ง ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐขึ้นหรือปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่มีอยู่เดิมเพื่อมาทำหน้าที่ดังกล่าว โดยพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับใดฉบับหนึ่ง ดังนี้ 1. แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญที่คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแต่งตั้ง มีหน้าที่และอำนาจเพิ่มเติมในการวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐเป็นการเฉพาะ 2. แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ให้คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมีหน้าที่และอำนาจเพิ่มเติมในการแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ และ 3. แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ทรงสิทธิในการอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นได้ และให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการมีหน้าที่และอำนาจเพิ่มเติมในการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยกรณีพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐเป็นการเฉพาะ